
Lähtökohdat

Suomen luonnonolot

Luonto asettaa Suomelle melko ankarat reunaehdot. Suomen pohjoinen sijainti 60:n ja 70:n leveysasteen välissä on säädellyt erityisesti maaseudun toimintoja: viljeltävien kasvien kirjo ja satojen määrät eivät yllä Etelä- ja Keski-Euroopan tasolle. Suomessa voidaan viljellä vain noin kymmentä tärkeää ravintokasvia. Maapallon edullisimmilla alueilla kasvukausi ei katkea ollenkaan: vuoden aikana saadaan useita satoja. Suomen parhailla alueilla kasvukauden pituus on vain puoli vuotta. Suomen sääolojen epävakaisuus, erityisesti hallat aiheuttavat maataloudelle huomattavan riskin. Suomi sijoittuu pohjoiseen havumetsävyöhykkeeseen. Suomen maisemia hallitsevat metsät ja suot. Yli puolet Suomen maapinta-alasta on metsän peitossa. Metsä on Suomen tärkein luonnonvaraperusta.

Golfvirran lämmittämän Pohjois-Atlantin leudontava vaikutus yltää Suomeen asti. Golfvirran ansiosta Etelä-Suomessa on tammi-kuussa noin kymmenen astetta lämpimämpää kuin samoilla leveysasteilla Grönlannissa ja Alaskassa. Saksalaisen *Köppenin* ilmastoluokituksessa Suomi kuuluu lumimetsäilmaston kostea- ja kylmätalviseen alueeseen, jossa talven kylmimmän kuukauden keskilämpötila on alle -3°C ja kesän lämpimimmän kuukauden keskilämpötila on yli $+10^{\circ}\text{C}$. Suomen ilmastotyyppille on ominaista sateiden esiintyminen kaikkina vuodenaikoina. Lisäksi koko maassa on joka vuosi ainakin vähän aikaa todellinen talvi ja todellinen kesä. Idän mantereisen vaikutuksen ansiosta Suomessa saattaa esiintyä talvella pitkiä ja ankaria pakkaskausia. Toisaalta kesällä idän mantereinen vaikutus tuo Suomeen helteitä (Puhakka 1977: 29-30).

Suomi on pohjois-etelä-suunnassa yli 1000 kilometriä pitkä maa. Luonnonolosuhteiden alueittainen vaihtelu on Suomessa melkoinen. Monien peltoviljelykasvien pohjoisrajat kulkevat Suomen läpi. Esimerkiksi syysvehnä on mahdollista viljellä vain Etelä-Suomessa. Viljelykasveista ainoastaan heinää voidaan viljellä pohjoisinta Lappia myöten. Kasvit kasvavat, kun vuorokauden keskilämpötila on yli $+5^{\circ}\text{C}$. *Termisen kasvukauden* muodostavat ne vuorokaudet, jolloin kes-